DOI: 10.5281/zenodo.14729827

Cixin Liu'nun "Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü" Kitabının Kritiği

Oğuz Bilge Güngördü *

Cixin Liu. *Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü*. Çev. Afife Hellena Sözmen. İstanbul: İthaki, 2023. Sayfa Sayısı: 168, Cilt Tipi: Karton Kapak, Boyut: 13,5 x 21 cm, Dil: Türkçe, ISBN: 9786052650479, Kâğıt Cinsi: Kitap Kağıdı, Yayın Tarihi: Ocak 2023

Cixin Liu. *Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü* [Of Ants and Dinosaurs]. Translated by Afife Hellena Sözmen. İstanbul: İthaki, 2023.
Page Count: 168, Volume Type: Paperback, Size: 13,5 x 21 cm, Language: Turkish, ISBN: 978-605-265-047-9, Paper Type: Book Paper, Publishing Date: Jan 2023.

Politik konuların alegorilerle anlatılması, belli siyasi görüşleri aktarma bakımından her zaman kullanışlı bir yöntem olmuştur. George Orwell'in 1917 Rus Devrimi'nden sonra yeni kurulan rejimin yozlaşmasını anlattığı ve geleceğine dair ilginç öngörüler sunduğu, tüm bunları da Rusya'nın farklı kesimlerini muhtelif hayvan türleri üzerinden sembolize ederek ifade ettiği *Hayvan Çiftliği* romanı, akla gelen ilk örneklerdendir. Bununla birlikte kurgusal yapıtlardaki temsil ve benzetmeleri siyasi düşüncenin konusu yapmak, Orwell'e has bir durum değildir. Çin'in bilimkurgu edebiyatının önde gelen isimlerinden Cixin Liu, *Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü* kitabında bu konuda kayda değer bir örnek ortaya koymuştur.

Cixin Liu, dünyadışı uygarlıklarla temas, sanal gerçeklik ve astronomi çalışmaları gibi konuları harmanlayan *Üç Cisim Problemi* isimli bilimkurgu roman serisi ile dünya genelinde ün kazanmıştır. Bununla birlikte yazarın *Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü* ismiyle yayınladığı, bir nevi politik fabl sayılabilecek olan bilimkurgu yapıtı, içerdiği temalar ve bu temaların gerçek dünyadaki karşılıkları açısından irdelenmeye değerdir. Bu kitap kritiğinde, *Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü* kitabının Afife Hellena Sözmen tarafından tercüme edilen ve *İthaki Yayınları*'ndan 2023 senesinde neşredilen çevirisi esas alınmıştır.

* Dr. Öğretim Üyesi, Avrasya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü. https://orcid 0000-0002-0053-9570, oguz.b.gungordu@outlook.com ( )

Citation | 引用 | Alıntı: Güngördü, O. (2024). Cixin Liu'nun dinozorlarla karıncaların öyküsü kitabının kritiği [C. Liu, Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü kitabının değerlendirmesi]. Journal of Chinese Research, 1, 89-97. https://doi.org/10.5281/zenodo.14729827
Translation of the Title in Other Languages | 标题的其他语言翻译 | Diğer Dillerde Başlığın Çevirisi:
《刘慈欣的书评 "蚂蚁与恐龙"》[Liucixin de shuping "Mayi yu Konglong"]

Plagiarism Check & Peer Review: This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees
抄袭检测与同行评审：本文已通过抄袭软件扫描，并由至少两名审稿人审阅.
Aşırma İncelemesi ve Akran Değerlendiresi: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem değerlendirmesinde geçmiştir.

Article Type: Book Review | 文章类型：书评 | Makale Türü: Kitap Değerlendirmesi
Submission | 提交 | Gönderim: 23.10.2024, Accepted | 接受 | Kabul: 17.12.2024:, Published | 出版 | Yayın: 30.12.2024

Journal of Chinese Research is licensed under a Creative Commons Attribution- NonCommercial- NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0). | 中国研究杂志 [Zhongguo yanjiu qikan] 署名-非商业性使用-禁止演绎 4.0 协议国际版| Çin Araştırmaları Dergisi, Creative Alıntı- GayriTicari- Türetilemez 4.0 Uluslararası (CC BY-NC-ND 4.0) ile lisanslanmıştır. e-ISSN: 3062-1453 | chineseresearches.net | info@chineseresearches.net |

Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü, temelde dinozorlar çağının bir çeşit alternatif tarih şeklinde yeniden anlatılmasına dayanmaktadır. Milyonlarca yıl boyunca yeryüzüne hâkim olan dinozorların soylarının tükenmesi ve geriye sadece fosillerinin kalması, jeolojik çağları konu alan kitaplarda, belgesellerde ve makalelerde işlenen bir meseledir. Bununla birlikte dinozorların yok oluşuna neyin yol açtığı hususunu aydınlatmak için pek çok farklı görüş ortaya atılmıştır. Cixin Liu'nun adı geçen yapıtı, bu soy tükenişini dinozorlar çağının son dönemlerinde gerçekleşen bir olayın trajik finali olarak açıklamaktadır. Kitapta anlatılan hikâyeye göre dinozorlar ile karıncalar arasında zamanın belli bir diliminde bir iş birliği, bir çeşit ortak yaşam başlamış, böylelikle –bilinen dünya tarihinin aksine- aslında insan gibi akıl sahibi varlıklar olduğu anlatılan bu iki tür birlikte büyük medeniyetler kurmaya muvaffak olmuştur. Ne var ki aralarında sonradan çıkan çatışmalar, birlikte yükselen dinozor ve karınca uygarlıklarının birlikte düşüşünü temin etmiş, nihayet tarafların birbirleriyle mücadele ederken kullandıkları ileri teknolojinin yol açtığı kitlesel imha sonucu dinozorlar evrensel tarihin tükenmiş türler mezarlığında yer almıştır. Karıncalar ise her kuşakta eski medeniyetlerini biraz daha unutmuş ve tür olarak hayatta kalmakla birlikte bir daha asla eski birikim seviyesine geri dönememiştir. Bugün gördüğümüz karıncalar böyle bir geçmişe sahip atalarının kültürel amneziye uğramış torunlarından başkası değildir.

Kitabın açılış kısmı, dinozorlarla karıncaların büyük ittifakı başlamadan önce iki türün ne durumda olduğuna dair genel bir değerlendirme içerir. Dinozorlar, devasa cüsselere sahip olmalarına karşın- daha doğrusu bunun getirdiği tabii bir dezavantaj olarak- teknik konularda ilkel bir seviyededir. Devasa büyüklükteki elleri, karmaşık icatlar yapmalarını ve yazı sistemlerini geliştirmelerini zorlaştırmaktadır. Bu konuyu işleyen satırlar adeta Friedrich Engels'in *Maymundan İnsana Geçişte Emeğin Rolü*[1] çalışmasını yankılamaktadır. Yazar, ellerin yapısının alet yapımı ve kullanmaktaki belirleyici rolüne dikkat çeker ve dinozorların aksine karıncaların hem el becerilerini daha yetkin kullandığını, hem de koordine hareket eden kalabalıklar oluşturmak suretiyle -kişisel bir dehanın zuhuruna gerek kalmadan- ortak bir akılla daha hızlı bilimsel atılımlar sağladığını tespit etmektedir. Dinozorlar devasa kütlelerinin temsil ettiği bireyciliğin çıkmazındayken karıncalar kolektivist bir çalışma ile harikalara imza atmaktadır.

İlk Karşılaşma ve *Uygarlığın Doğuşu* bölümlerinde dinozor-karınca ittifakının sıfır noktasına inilmektedir. Günümüzde timsahlar ile kuşlar arasında rastlanan türsel iş birliğinin dinozorlar ile karıncalar arasında doğuşu, bir *Tyrannosaurus Rex*'in dişlerinin

[1] Konuyla ilgili bknz. Karl Marx ve Friedrich Engels, *Seçme Yapıtlar Üçüncü Cilt,* Sol Yayınları, Aralık 1979, s. 80-93.

arasına sıkışan et parçasını temizlemekte zorlandığını gören karıncaların devreye girmesi ile izah edilmektedir. Nitekim karıncaların bu ilk yardım girişiminin başarıyla sonuçlandığını gören diğer dinozorlar da sıraya girmiş ve nihayet karıncalardan hizmet alan dinozorların sayısı günden güne artmaya başlamıştır. Karıncaların hizmeti sadece müşteri sayısının nicelik değeri açısından değil, verilen hizmetin nitelik değeri açısından da bir yükseliş göstermektedir. Artık "Dinozor Bedenini Keşif Çağı" başlamıştır. Karıncalar hem "Mine Şehri" adını verdikleri bir kent kurmuş hem de burayı ziyaret eden dinozorların iç organlarını da keşif seferlerine dahil etmek suretiyle onların iç hastalıklarını da tedavi etmeyi öğrenmiştir. Dinozorlar içerisinden bir *Tarbosaurus*, karıncalara dinozor anatomisinin en gizli bölgelerine girme izni vermenin yol açacağı olası tehlikelerden bahseder. Ona göre bu durum, karıncalara dinozorların beyinlerine kadar uzanacak bir yol açmak anlamına gelmektedir. Bununla birlikte dinozorların çoğunluğu, hastalıklarına yeni tedaviler bulunmasından dolayı o kadar mutludur ki bu itirazı derhal reddeder ve önemli olanın iyileşmek olduğunu ileri sürer. Geleceğin dinozor-karınca savaşlarında karıncalara ciddi avantajlar sağlayacak olan keşifler sürecinin önünde artık hiçbir engel kalmamıştır.

Tabletler bölümü, dinozor teknolojisi ile dinozor bedeni arasındaki çelişkinin çözümlenmesi üzerinedir. Dinozorlar, büyük pençelere sahip olmanın doğal bir dezavantajı olarak küçük yazılar yazamamakta, hep çok büyük karakterler kullanmaktadır. Nitekim bu noktada yazar, el yapısının uygarlığın ilerlemesinde nasıl evrimsel bir engel teşkil edebileceğini anlatıcı rolünde bir kez daha tekrar etmekte ve böylece Engels'in daha önce bahsi geçen çalışmasındaki tezi yeniden anımsatmış olmaktadır. Neyse ki dinozor yazmanlarından birisi, karıncaları kullanarak küçük karakterlerle yazı yazabileceğini keşfeder ve böylelikle karıncaların dinozorların emek gücünü oluşturduğu, dinozorların ise karıncaların uygarlık yapısında eksik olan yaratıcı düşünceyi sağladığı bir simbiyotik yapı kendini göstermeye başlar.

Buhar Makinesi Çağı'nda dinozor ve karınca medeniyetlerinin yepyeni bir aşaması kendini gösterir. Bizim dünyamızda "Sanayi Devrimi" tabiriyle karşılığını bulan gelişim devresini artık dinozorlar da tecrübe etmektedir. Kullandıkları sıcak hava balonları ve demiryolları bunun belgesidir. Karıncalar da artık yer üstünde büyük şehirlerde yaşamaktadır. Dinozorlarla aralarındaki ilişki ise yeni bir bağlam kazanmıştır. Artık küçük yazı karakterlerini yeni baskı teknikleri sayesinde kullanabilen dinozorların bu konuda karıncalara ihtiyacı kalmadıysa da daktilolarının hassas parçalarını hala karıncalar üretmektedir. Dahası, dinozorların fiziksel özelliklerinden ötürü ameliyat yapamamaları nedeniyle tıp alanında karıncalar hala üstünlüğünü korumaktadır. Bununla birlikte, dinozorlar ile karıncalar arasındaki ilk çatışma tohumları, teolojik sahada çoktan serpilmiştir. Dinozorlar Tanrı'yı dinozor suretinde hayal ederken

karıncalar ise onun karınca suretinde olduğu konusunda ısrarcıdır. Bu durum, taraflar arasında gerilime neden olmuştur.

Karıncaların Silahları bölümü, karıncaların savaş hazırlıkları konusunda ayrıntılı bilgiler sunar. Karıncalar, dinozorları ameliyat ederken onların içlerinde nasıl dolaşacakları ve nereye nasıl girecekleri konusunda fazlasıyla tecrübe kazanmıştır. Bu durumu, olası bir savaşta dinozorları kendi vücutları içerisinde sabote etmek için kullanmakta kararlıdırlar. Üstelik adına "gürleyen tahıl bombası" dedikleri bir bomba çeşidi icat etmişlerdir. Bir sonraki bölüm olan *I. Dinozor Karınca Savaşı*'nda artık taraflar arasındaki gerilimin savaş meydanlarına taşındığı görülür. Dinozor ordusu daha önce karıncalara kendi anatomilerinin derinliklerine sızma izni vermenin bedelini öder. Karınca savaşçıları, dinozorların burun deliklerinden içeri girer ve beyin damarlarını kemirerek koparmak suretiyle düşmanlarını içerden vurarak cansız bedenlerini birer birer muharebe meydanına sererler. Karıncalar bununla da yetinmez ve yeni icat ettikleri bombaları dinozorların "Dev Kaya Şehri"nde patlatmak suretiyle büyük yangınlar çıkarır. Dinozor imparatorunun uyuduğu yatağın yakınına onu istedikleri zaman öldürebileceklerini ihtar eden bir yazı yazmayı da ihmal etmezler. I. Dinozor-Karınca Savaşı, Tanrı'nın ne dinozorlara ne de karıncalara benzemediği konusunda ittifak edilmesi sayesinde sona erdirilir.

Bilgi Çağı bölümünde dinozorlarla karıncalar arasındaki ilk hesaplaşmanın üzerinden bir milenyum geçmiştir. Gökdelenlerde oturup uçakla seyahat eden dinozorların nüfusu ciddi manada artmış olup, sebep oldukları yoğun tüketim fabrikalardaki yoğun üretimle dengelenmeye çalışılmaktadır. Karıncalar ise rüzgâr ve güneş enerjisi gibi çevreci yöntemlerle medeniyetlerini ayakta tutmaktadır. Dinozorlar karınca emeğine artık fabrikalarda muhtaçtır, üstelik tıp alanında karıncalar hala önemini korumaktadır. Dünyadaki kara parçalarının henüz iki kıtadan ibaret olduğu bu dönemde karıncalar Gondvana kıtasında tek bir federasyon halinde birleşirken dinozorlar ise biri Gondvana'da, diğeri Lavrasya'da olacak şekilde iki devlete ayrılmıştır. Bu iki devlet arasında büyük savaşlar yaşanmıştır. Söz konusu savaşlar ancak iki devletin de nükleer silah geliştirmesi sonucu oluşan dehşet dengesi nedeniyle sona erebilmiştir. Artık dinozorların ve karıncaların karşısında iki büyük küresel tehdit vardır: Nükleer savaş tehlikesi ve çevrenin uğradığı yoğun tahribat.

Dinozor-Karınca Zirvesi, küresel problemlerin tartışılması için karıncaların ve iki dinozor devletinin temsilcilerinin "Dünya Salonu" adı verilen ve Gondvana'daki dinozor devletinin sınırları içerisinde bulunan büyük binada buluşmasını anlatır. Karınca temsilcileri, dinozor uygarlığının çevreye zarar veren tüketim toplumuna sert eleştiriler yöneltir ve yenilenebilir enerji, nüfus kontrolü gibi uygulamaların esas alınacağı ekoloji temelli bir uygarlığa geçmelerini teklif eder. Ne Lavrasya'nın ne de Gondvana'nın temsilcileri bu konuda istekli bir görünüm arz eder. Yaşam tarzları

nedeniyle çevreyi tahrip etmelerinin kaçınılmaz olmasından, bir dinozor devletinin almadığı tedbiri diğer dinozor devletinin de almayacağına kadar bir dizi gerekçe ileri sürerler. Karınca temsilcileri, eğer dünyanın güvenliği için gereken tedbirler alınmazsa Lavrasya ile Gondvana'yı ayakta tutan karınca işçilerinin greve gideceği tehdidinde bulunur. Yine de iki dinozor devleti geri adım atmayı reddeder.

Grev bölümünde karıncalar sözlerinin arkasında durmuş, milyarlarca karınca işçi iş bırakma eylemine girmiştir. Bu durumun sanayi tesislerinde ve ameliyatlarda yol açtığı ciddi sorunlar dinozor yöneticilerini derin derin düşünmeye sevk eder. Bir sonraki bölüm olan *II. Dinozor-Karınca Savaşı*'nda bir kez daha iki tür karşı karşıya gelecektir. Gondvana dinozorları, grev üzerinden medeniyetlerini sabote eden karıncaları çalışmaya zorlamak için *Mine Şehri*'ni buldozerlerle yıkma girişiminde bulunur. Karıncaların buldozerleri etkisiz hale getirmesi onları durdurmaz. Hava kuvvetlerinin *Mine Şehri* semalarında bıraktığı bomba, karıncaların bu büyük metropolünü yerle bir ederken, aynı sıralarda Lavrasya dinozorları da kendi kıtalarındaki karınca kenti olan *Yeşil Şehir*'e taarruz etmiş ve onu yerle bir etmişlerdir. *Sağlık Ekibi* başlıklı bölüm, savaşın ardından karıncaların Gondvana hükümdarına teslim olduklarını bildirmeleriyle başlar, fakat bu da aslında karıncaların daha uzun vadeli bir planı için kurulmuş bir tuzaktır. Gondvana İmparatoru, artık kendine boyun eğdiklerinden emin olduğu karıncalara gözünü tedavi ettirir, fakat tedavi ekibinin gizlice beynine sızıp oraya bir tahıl bombası bıraktığının farkında değildir.

Son Savaş başlıklı kısımda karıncalar, yeryüzünü kurtarmak adına dinozor medeniyetini tarihten nasıl sileceklerini tartışırlar. Karıncaların baş bilimcisi, dinozorlar ve karıncaların birlikte yaşamayı sürdürmesi gerektiği konusunda ısrarcıdır, ne var ki askeri kanat onunla hemfikir değildir. Askerler bir taraftan dinozor makinelerini sabote ederken bir yandan da dinozor dünyasının elitlerinin beyinlerine gizlice bomba yerleştirmeyi içeren bir plan hazırlamıştır. *Gürleyen Tahıl*'da bu planı gerçekleştirme süreçleri detaylandırılır. *"Deniz Tanrısı" ve "Parlak Ay"*da karınca önde gelenleri dinozor dünyasına yerleştirdikleri bombaları ekranlardan takip etmektedir. Dinleme cihazları yoluyla Gondvana ve Lavrasya liderlerinin konuşmalarını da kayıt altına almışlardır. Kayıtta iki dinozor önderinin "Deniz Tanrısı" ve "Parlak Ay"dan bahsetmesi karıncaların dikkatini çeker. Kayıtlardan, bu ikisinin birer kitle imha silahı olduğunu ve her ikisinin de birer zamanlayıcıya tabi olduğunu anlarlar. *İltica* bölümünde askeri seçkinlere sözünü dinletememiş olan başbilimci karınca, Gondvana yöneticileriyle gizli bir görüşme gerçekleştirir. Onlara dinlemeye takılan "Deniz Tanrısı" ile "Parlak Ay"ın ne olduğunu sorar. O tüm dünyayı etkileyecek felaketi durdurmak için bu gizli teması sürdürürken, başbilimcilerinin taraf değiştirip dinozorlara gizli askeri planlarını haber verdiğini düşünen karınca askeriyesi yerleştirdikleri bombaları derhal patlatmaya karar verir. Bu nedenle başbilimci dinozorlara karıncaların saldırı planından bahsedemeden,

yerleştirilen bombalar patlamaya ve bir yandan dinozorları cansız yere sererken öbür yandan da dinozor uygarlığını felç etmeye başlar.

Son Engel'de başbilimci nihayet soydaşlarının yanına döner ve onlara "Deniz Tanrısı" ile "Parlak Ay"ın ne olduğunu açıklar. Bunlar, Gondvana ile Lavrasya'nın antimaddeden istifade etmek suretiyle hazırladığı ve birbirlerine karşı birer koz olarak elinde tuttuğu iki kitle imha silahının ismidir. Her ikisi de yeryüzünde yaşamı sona erdirecek kudrettedir. Fakat ortada bir sorun vardır. Her iki silahın da zamanlayıcısı, dinozor elitlerinin günlük olarak sinyal göndermesi sayesinde başa sarmaktadır. Artık sinyali gönderecek elitler ölmüş olduğu için zamanlayıcılar geri sayıma aynen devam etmektedir. *Sinyal İstasyonları Savaşı*'nda karıncalar her iki silahın patlamasını engellemek için harekete geçer. Fakat onların amacını bilmeyen, düşmanca niyetlerle geldiğini zanneden dinozorların direnişi nedeniyle hem Lavrasya'daki hem de Gondvana'daki antimadde silahının geri sayımını durdurma girişimi başarısızlıkla sonuçlanır. "Deniz Tanrısı" ile "Parlak Ay"ın infilakı sonucu karınca ve dinozor medeniyetleri yeryüzünden silinir. *Kapanış: Uzun Gece* bölümünde büyük yok oluşun üç milenyum sonrasında yaşayan karıncaların kendi aralarındaki konuşmalara yer verilir. Dinozorlar artık soyu tükenmiş bir türdür. Karıncalar ise eski teknolojilerini çoktan unutmuştur. Dinozorlarla ortak olarak kurdukları medeniyetler ise sadece efsanelerde yad edilmektedir. Üstelik aradan kuşaklar geçtikçe bunlar da unutulacak ve karıncalar yalnızca yiyecek peşinde koşan bilgisiz hayvanlara dönüşecektir. Hikâye, karıncaların ne dinozorlar kadar büyük, ne de karıncalar kadar küçük boyutta olacak yeni bir akıllı türün gelecekte ortaya çıkacağına dair tahminleriyle sona erer. Bu, insanın ortaya çıkışına işaret eden kehanetvari bir öngörüden başka bir şey değildir.

Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü, dikkatli bir gözle okunduğu vakit Batı medeniyeti ile Çin medeniyeti arasında geçen tarihsel süreçlerin ve olası geleceğin bir alegorisidir. Dinozorların iri bedenleri, Batı uygarlığının bireyciliğine bir göndermedir. Karıncaların küçük bedenleri ve ortak hareket ederek pek çok işin üstesinden gelmeleri, Çin medeniyetinin kolektivizmini temsil eder. Dinozorların küçük yazı karakterlerini karıncalar sayesinde kullanabilmesi, Çin'de icat edilen matbaanın Batı medeniyetinde devrim yapmasına bir göndermedir.

Dinozor uygarlığının farklı dönemlerinde karınca emeğine ihtiyaç duyması, Batı uygarlığı ile Çin arasındaki ilişkilerin farklı aşamalarına tekabül eder. Sözgelimi Çin bir zamanlar Avrupa devletlerinin kendi arasında nüfuz bölgelerine ayırıp sömürdüğü bir memleket olmuştur. Bu durumdan kurtulup Çin Halk Cumhuriyeti bayrağı altında sözü dinlenen bir güç olduktan sonra ise Batılı şirketler, Çinli işçilerin yoğun emek gücünden istifade etmenin onlar için ne kadar karlı bir iş olduğunu fark etmiş, pek çok fabrikayı Çin'e taşımıştır. Bugün dahi pek çok şirketin ürünlerinin üzerindeki etiketlerde "Made in China" yazması, bu durumun açık bir belgesidir. Dinozorların teknolojik icatlarını

karıncalara yaptırması, yine bugünkü dünyada Çin'in üretici gücüne Batılı firmaların muhtaçlığına işarettir.

Dinozorların "Tanrı'nın dinozor suretinde mi yoksa karınca suretinde mi olduğu" tartışması üzerinden karıncalarla savaşa girişmesini, iki uygarlığın dinsel motivasyonlarla mücadeleye girdiği Boxer isyanları devrine bir gönderme olarak değerlendirmek mümkündür. Aynı zamanda Batılı ulusların ve Çinlilerin milliyetçiliğinin sembolik bir temsili olarak da görülebilir. Milliyetçiliğin belli bir ulusu merkeze alarak, olayları o ulusun penceresinden bakarak yorumlama anlayışı, "Tanrı'yı kendi benzeri olarak düşünmek" şeklinde kitaba yansıtılmış sayılabilir.

Dinozorlarla karıncalar arasında geçen savaşlarda karıncaların sık sık gayrinizami yöntemlere başvurduğu görülmektedir. Dinozor orduları daha düzenli bir savaş stili benimsemişken karıncaların vur-kaç tipi metotlara ve gerilla harbine başvurduğu görülmektedir. Şehirlerde bomba patlatmak, dinozorların iç organlarına bomba yerleştirmek veya damarlarını kesmek gibi sabotaj yöntemlerine başvurmak, karıncaların kitapta ayrıntılanan savaş metotları arasındadır. Tüm bunlar Mao Zedong'un Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşuna giden yolda ortaya koyduğu gerilla harbi pratiğini hatırlatan stratejilerdir. Üstelik karınca ve dinozor uygarlıklarının yok oluşuyla sonuçlanan son savaşta yine sabotaj tekniklerine başvurulması, gelecekte Batı dünyası ile Çin arasında yaşanabilecek olası bir savaşta Çin tarafının asimetrik savaş yöntemini benimseyeceğine dair bir öngörü olarak okunabilir.

Kitapta dinozor uygarlığının iki ayrı dinozor devletine bölünmüş olarak tasvir edilmesi dikkat çekicidir. Lavrasya ve Gondvana'nın yalnızca karıncalarla değil, birbirleriyle de defalarca savaşmış iki devlet olarak anlatılması, gerçek dünyada Çin-harici politik blokların Çin'le mücadelenin yanı sıra kendi aralarında da mücadeleye girmesinin alegorik ifadesi olmaktadır. Nitekim Amerika Birleşik Devletleri ve onun müttefikleri ile Rusya ve onun Sovyet rejimi zamanında önderlik ettiği blok arasındaki rekabet, her iki bloğun da üçüncü bir güç olan Çin'le rekabetine mani olmamıştır. Kitapta Gondvana nükleer silah sahibi olduktan sonra Lavrasya'nın da nükleer silahı elde etmesi ve iki taraf arasında oluşan dehşet dengesi nedeniyle artık aralarında savaş olmaması ayrıca alaka uyandırmaktadır. Bu anlatı, Amerika Birleşik Devletleri'nde icat edilen nükleer silah teknolojisinin Sovyetler'e transfer olması sonucunda tarafların karşılıklı kesin yıkım ihtimali nedeniyle doğrudan çatışmaya girmekten kaçınmasının metaforu olarak görülebilir.

Kitapta "Dünya Salonu" adı verilen ve dinozor devletleri ile karınca federasyonunun küresel meseleleri görüşmek için toplandığı bina, gerçek dünyada aynı işlevi gören Birleşmiş Milletler'in –yahut onun New York şehrinde bulunan genel merkezinin- Cixin Liu'nun roman evrenindeki karşılığından başka bir şey değildir.

"Dünya Salonu"nda çevre tahribatı ile ilgili yapılan tartışmalar, Birleşmiş Milletler teşkilatının iklim krizi temalı toplantılarını anımsatmaktadır. Karıncaların yenilenebilir enerji savunusu, gerçek dünyada Çin Halk Cumhuriyeti'nin bu konulardaki çalışmalarını ve çevrecilik konusunda kendini bir rol model olarak sunmasını hatıra getirmektedir. Dinozor devletlerinin yenilenebilir enerji tekliflerine ve tüketim toplumu eleştirilerine verdiği yanıtlar, Batılı devletlerin serbest piyasa ekonomisi içerisinde sürdürülen yaşam tarzını vazgeçilemez olarak takdim eden ve bu takdim üzerinden ekoloji temelli itirazları savuşturan çevreleri anıştırmaktadır.

Romanda söz konusu edilen "Deniz Tanrısı" ile "Parlak Ay" kod isimli kitle imha silahları, nükleer silah cephaneliğine sahip birden fazla devletin tüm dünyayı tehdit altında tutan bir nükleer savaş tehlikesinin kaynağı olması hususunun roman evrenindeki izdüşümüdür. Gerçi kitapta mevzu bahis silahların çıkış noktası olarak nükleer enerjiye değil antimadde olgusuna işaret edilir. Fakat neticede eserin kurgusal niteliğinden dolayı bu gibi değişiklikler normaldir. Bir başka dikkat çekici konu ise, her iki kitle imha silahının patlamaması için ilgili silaha ev sahipliği yapan devletin idarecisi tarafından günlük sinyal yollanması mecburiyetidir. Nitekim ilgili idarecilerin devre dışı kalması sonrasında gereken sinyallerin gönderilememesi, kontrol dışı kalan "Deniz Tanrısı" ile "Parlak Ay"ın başta kendi sahipleri olmak üzere tüm yeryüzü ahalisini etkileyen küresel bir yok oluş sürecine yol açmasını tetikler. Burada nükleer teknolojinin düzenli olarak bakım, kontrol ve denetime tabi olmaması durumunda insan neslinin ve tüm canlıların karşı karşıya kalacağı tehlikelere ince bir gönderme sezilmektedir. Esasen olası bir nükleer savaş durumunda sadece kullanılacak nükleer silahların değil, kontrol dışı kalacak nükleer santrallerin yol açacağı tehlikeler de sık sık tartışma konusu olmaktadır. Barış zamanlarında dahi şu veya bu sebepten ötürü öngörülemeyen afetlere yol açan Çernobil ve Fukuşima nükleer santralleri, bahsi geçen tehlikelere yaşanmış örnekler sunması hasebiyle hafızalardadır. O nedenle Cixin Liu'nun nükleer tehdidi antimadde üzerinden örneklemesi özel bir önem arz etmektedir.

Batı uygarlığının Çin'e tepeden baktığını ima eden kimi unsurlara romanda tesadüf etmek mümkündür. Özellikle kahkaha efektleri yazar tarafından sık sık bu olguya işaret etmek amacıyla kullanılmıştır. Kitaptaki dinozor elitlerinin karınca temsilcileriyle konuşurken sık sık "Ha ha ha" veya "He he he" şeklinde ifadeler kullanması önemlidir. Burada hem Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nin temsil ettiği Atlantik dünyasının, hem de Rusya ve müttefiklerinin temsil ettiği Avrasya dünyasının Çin'e küçümseyici yaklaşımını görmek mümkündür. Kitapta dinozorların karıncalara hitap ederken kullandığı türlü pejoratif ifadeler yine aynı bağlamda değerlendirilmelidir. Bunlar genellikle karıncaların dinozorlar karşısında küçücük kalan fiziki yapılarını ve böcek olmalarını alay konusu haline getiren ifadeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan başka, Gondvana ve Lavrasya yöneticilerinin kendi aralarındaki diyaloglarda bu

kahkaha efektleri yine kendini göstermektedir. Dolayısıyla zikri geçen iki politik bloğun birbirlerine karşı beslediği kibrin de yine aynı yöntemle simgeleştirildiği söylenebilir.

Kitapta iki dinozor medeniyetinden birisinin daha ruhsallık odaklı ve tabiatla barışık olduğu, diğerinin ise teknolojiyi diğerine nazaran daha fazla merkeze aldığı ifade edilmektedir. Burada Batı uygarlığında uzun zamandır rekabet halinde bulunan iki fikir akımının –materyalizm ve idealizm- gündem yapıldığı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda materyalizmle çokça özdeşleştirilen Marksizm-Leninizm ideolojisinin temsilcisi sayılan Sovyetler Birliği ve önderlik ettiği Varşova Paktı memleketleri ile bu bloğa karşı manevi değerlerin savunucusu olarak kendisini takdim eden Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri arasındaki karşıtlığa da işaret edildiği düşünülebilir. Her halükarda Çin-dışı dünyaya tutulmuş bir mecazlar aynası olarak değerlendirilmesi gereklidir.

Cixin Liu'nun *Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü* kitabı, her ne kadar tarih öncesi çağlarda yaşanmış bir soy tükenişinin alternatif tarih biçiminde yeniden kurgulanması gibi görünse de, bu ancak çok yüzeysel bir okuma biçimi olacaktır. George Orwell'in *Hayvan Çiftliği* isimli kült nitelikli eserini konuşan domuzlar, köpekler ve atlar arasında geçen bir fabldan ibaret görmek ne derece yanıltıcı ise Cixin Liu'nun eseri de yer verdiği karakterlerin neyi temsil ettiği irdelenmeden o derece anlaşılamaz niteliktedir. *Dinozorlarla Karıncaların Öyküsü*'nü dinozorlar ve karıncaların, Gondvana ve Lavrasya'nın, kitapta sözü geçen savaş ve benzeri hadiselerin neyi sembolize ettiğini düşünerek okumak ve değerlendirmek, kitabın herhangi bir bilimkurgu eserine indirgenemeyecek kadar yüklü bir politik mesajlar galerisi olduğuna okuyucuyu ikna edecektir.